

הצעות חוק

25 בפברואר 1974

1107

ג' באדר תשל"ד

עמוד

110

חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 2), תשל"ד—1974

חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 2), תשל"ד-1974

- תיקון סעיף 1 1. בסעיף 1(א) לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968: (להלן – החוק העיקרי), בסופו יבוא "ולשירותי כבאות".
- תיקון סעיף 7 2. במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:
7. "הנאים מיוחדים רשות הרישוי או נותן האישור לפי סעיף 6 רשאים להתנות את הרישוי או האישור, לפי הענין, בתנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני שיינתן הרישוי או אחרי שניתן והעשויים לקדם את מטרת הרישוי, ורשאים הם להוסיף תנאים לרישוי שניתן אם ראו הכרח בדבר לקידום אחת ממטרות הרישוי, ובלבד שתקפו של תנאי נוסף כאמור יהיה מתום ששה חדשים מיום שהודע עליו לבעל הרישוי, או במועד מוקדם מזה כפי שקבעו רשות הרישוי או נותן האישור כדי למנוע סכנה תכופה לשלום הציבור, בריאותו או בטיחותו; מבקש הרישוי רשאי לבקש הנמקה לכל תנאי לפי סעיף זה."
- הוספת סעיף 7א 3. אחרי סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:
- 7א. (א) תקפו של רישוי (א) תקפו של רישוי הוא מן המועד שנקבע בו וכל עוד לא ביטלה אותו רשות הרישוי מיזמתה היא או מיזמת נותן האישור לפי סעיף 6; לא יבוטל רישוי מיזמתה של רשות הרישוי אלא לאחר התייעצות עם נותן האישור כאמור ולאחר שניתנה לבעל הרישוי הזדמנות להשמיע טענותיו.

דברי הסבר

והם עשויים לקדם את מטרת הרישוי; על פי דרישת מבקש הרישוי, יפורש הנימוק לכל תנאי."

ההוראות המוצעות באות לאפשר את שינוי שיטת הרישוי, כך שבדרך כלל לא יוגבל עוד תקפו של רישוי לתקופה מסוימת, אלא יעמוד כל עוד לא ביטלה אותו רשות הרישוי.

הביטול לא ייעשה אלא לאחר שנועצה במי שמוסמך לאשר את מתן הרישוי או לייעץ בנתינתו כאמור בסעיף 6 לחוק, וזו לשונו:

"אישור מוקדם

6. (א) לא יינתן רישוי לפי חוק זה אלא אם ניתן אישור לכך מאת מי ששר הבריאות הסכימו לכך, ואם היה העסק כזה שקביעתו כעסק טעון רישוי נעשתה בהת- ייעצות עם שר אחר, כאמור בסעיף 1 – לא יינתן הרישוי לגביו אלא אם ניתן אישור לכך גם מאת מי שאותו שר הסמיכו לכך.

סעיף 1 סעיף 1(א) לחוק העיקרי אומר:

1. (א) שר הפנים, בהתייעצות עם שר הבריאות, רשאי לקבוע בצווים עסקים טעוני רישוי ולהגדירם, כדי להב- טיח בהם מטרות אלה או מקצתן:

(1) איכות נאותה של הסביבה, לרבות תנאי תברואה נאותים, מניעת מפגעים וקיום הדינים הנוגעים לתכנון ולבניה;

מאחר שהפיקוח על מניעת דליקות הוא בתחום טיפולן של הרשויות המקומיות, מוצע להוסיף בפסקה שבה נקבעו מטרות הרישוי שבתחום טיפולן של משרד הפנים גם את המטרה של קיום הדינים הנוגעים לשירותי כבאות.

סעיפים 2 עד 3

סעיף 7 לחוק העיקרי מורה לאמור:

7. מתן אישור לפי סעיף 6 יכול שיהיה מותנה בתנאים מיוחדים שיש לקיימם לפני שיינתן הרישוי או אחרי שיינתן

1 ס"ח תשכ"ח, עמ' 204; תשל"ב, עמ' 154.

(ב) הרואה עצמו נפגע בביטול רישיון או בהוספת תנאי המיוחד לרישיון אישי פלוני רשאי לערער לבית משפט השלום או לבית המשפט העירוני שבתחום שיפוטו נמצא העסק, ובית המשפט רשאי לבטל את ההחלטה או את התנאים, לאשרם או לשנותם.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי שר הפנים לקבוע תקופת חוקף לרישיון של סוג עסקים פלוני, דרך כלל או בנסיבות שיפרש, ובלבד שהתקופה לא תפחת משנה.

(ד) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מן האמור בסעיפים 16, 17 ו-20 עד 23.

4. אחרי סעיף 11 לחוק העיקרי יבוא:
- ”תקנות בדבר 11א. שר העבודה רשאי להתקין לעסקים טעוני רישוי כאמור בסעיף 1(א)(3) או לסוגים מהם, תקנות בענין בטיחותם של הנמצאים במקום העסק או בסביבתו.”
5. בסעיף 12 לחוק העיקרי, במקום “9 עד 11” יבוא “9 עד 11א”.
6. בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום “תקופת תקפם של רישיונות לפי חוק זה, דרכי חידושם” יבוא “דרכי חידושם של רישיונות שפקע תקפם או שבוטלו”.

דברי הסבר

בכל הנוגע לקביעת עסקים טעוני רישוי לשם בטיחות הנמצאים במקום העסק או בסביבתו.

מוצע לקבוע כי שר העבודה יוסמך להתקין תקנות בענין האמור, כפי שהוסמכו השרים האחרים שעמם קיימת חובת התייעצות לפי החוק.

סעיף 5 12 לחוק העיקרי ענינו שמירת סמכות, חו לשונו:

”12. אין בתקנות לפי סעיפים 9 עד 11 כדי לגרוע מה סמכות לקבוע לפי סעיף 7 תנאים מיוחדים לעסק פלוני שיש בהם משום הטלת חיוב נוסף על החיובים שבתקנות.”

סעיפים 9 עד 11 מעניקים סמכות להתקין תקנות לשר הפנים, שר הבריאות ושר המשטרה. מאחר שסעיף 11א המוצע מעניק סמכות דומה גם לשר העבודה, יש להזכיר גם סעיף זה בסעיף 12.

סעיף 6 לפי סעיף 13 לחוק העיקרי, “תקופת תקפם של רישיונות לפי חוק זה, דרכי חידושם, האגרות המשתלמות בעד רישיונות וחידושם והפטור מהן ייקבעו בתקנות...”

לנוכח שינוי שיטת הרישוי כמוסבר לעיל, יש צורך בהתאמת הנוסח של סעיף 13 בענין קביעת תקופת תקפם של רישיונות ודרכי חידושם.

(ב) הבקשה לרישיון חוגש לרשות הרישוי, ורשות הרישוי, אם לא החליטה לדחותה, תעבירה לכל מי שצריך לאשר את מאן הרישיון לפי סעיף קטן (א).”

עם זאת, ייתכנו סוגי עסקים או נסיבות שבהם צריך לפי עצם טבעם של העסקים לקבוע דיון תקופתי חוזר. לגבי סוגים אלה, תהיה ביד שר הפנים סמכות לקבוע תקופת חוקף לרישיונות, ובלבד שהתקופה לא תפחת משנה.

מאחר שהכלל יהיה שתקפו של רישיון לא יוגבל עוד בזמן, מוצע לקבוע שאפשר יהיה להוסיף תנאים לרישיון שניתן. תקפו של תנאי נוסף יהיה מתום שלושה חדשים מיום שנמסר עליו בכתב לבעל הרישיון, אך רשות הרישוי או מי שהוסמך לאשר את מתן הרישיון יהיו רשאים לקבוע מועד מוקדם מזה אם לדעתם יש צורך בכך כדי למנוע סכנה תכופה לשלום הציבור, לבריאותו או לבטיחותו.

הרואה עצמו נפגע מביטול רישיון או מתנאי שהוסף בו שלא בדרך קביעה כללית לכל העסקים או לסוג שעמו נמנה העסק יהיה רשאי לערער על כך לפני בית משפט השלום או בית המשפט העירוני שבתחום סמכותו נמצא העסק, כפי שנקבע כיום לגבי צו סגירה מינהלי.

סעיף 4 בחוק רישוי עסקים (תיקון), תשל”ב-1972, נקבעה חובת התייעצות עם שר העבודה

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "9 עד 11" יבוא "9 עד 11א";
- (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "של זולתו" יבוא "אם ניהל בפועל עסקן של אחר, בין בשכר ובין ללא שכר".

תיקון סעיף 36 8. בסעיף 36א לחוק העיקרי, במקום "9 עד 11" יבוא "9 עד 11א".

תיקון סעיף 39 9. בסעיף 39 לחוק העיקרי, במקום "10 ו-11" יבוא "10 עד 11א".

דברי הסבר

סעיף 7 סעיף 14א לחוק העיקרי אומר:

11 (א) אדם שעסק ללא רשיון בעסק טעון רישוי או שלא קיים לגבי עסק טעון רישוי הוראת תקנה לפי סעיף 9 עד 11 או תנאי מתנאי הרשיון, דינו - קנס חמשת אלפים לירות או מאסר ששה חדשים; ...

לאחר שמוצע להוסיף סעיף 11א לענין מתן סמכות לשר העבודה להתקין תקנות, יש להזכיר בסעיף 15א גם את סעיף 11א.

סעיף 7 בע"פ 143/72, סלים עזרא נ' מדינת ישראל (פורסם בפד"י, כרך כ"ו (2), עמ' 136),

2 העמיד בית המשפט העליון בספק באיוו מידה ניתן לה- אשים בפלילים אדם המנהל בפועל עסק הטעון רישוי ללא רשיון כשהעסק שייך לאחר.

סעיף 14ב לחוק העיקרי אומר:

(ב) לענין סעיף זה אין נפקא מינה אם האדם עסק בעצמו או על ידי עובדו או מורשהו, אם עסק בעסק של עצמו או של זולתו ואם היה העיסוק מוגבל מראש בזמן או חד- פעמי, אך לא ייאשם בעבירה לפי סעיף זה מי שעסק כשותף רדום או ללא נטילת חלק ברווחיו של העסק.

על סעיף זה ואומר בית המשפט העליון כי נשאלת השאלה האם תופסת הוראת העונשין שבחלק השני של סעיף 14ב גם בעובד-שכיר שעסק בעסק של זולתו, מעבידו, כשלעובד לא היה הרשיון הדרוש. ייתכנו מקרים שבהם בעל העסק נעדר מן הארץ, ומשום כך קשה, אם אפשרי בכלל, להביאו לדין. בעל העסק הניח את ניהולו בידי עובד שכיר או מורשה. כדי לסגור את העסק המתנהל באורח לא-חוקי, ללא רשיון, מן הצורך במקרה כזה להעמיד לדין את מי שבפועל מנהל את העסק. אך אם היתה זאת כוונת המחוקק - ונראה הדבר שהיתה - הרי שלא באה לידי ביטוי בחוק. עובד-שכיר כזה מקבל שכרו מבעל העסק, אך אינו נוטל חלק ברווחים. הוא זוכה בשכר תמורת עבודתו, בין שהרוויח בעל העסק ובין שהפסיד. מלשונן של סעיף 14ב לחוק יוצא, כי מי שעסק בעסק ללא נטילת רווחים, אינו אשם בעבירה.

לדבר זה נודעת חשיבות רבה לא רק בגלל העונש הצפוי לאדם כזה, אלא - ולעתים זה העיקר - הואיל והרשעתו של אדם כזה יכול שתגרוור אחריה צו של הפ- סקת העיסוק בעסק, על ידי סגירת החצרים, ונמצא עסקן של פלוני נסגר עקב הרשעתו של אלמוני בניהול העסק.

יש להניח שכוונת המחוקק בסעיף 14 האמור, כמו בכל החוק כולו, היא לתת סמכות לרשויות המוסמכות לפקח על העסקים ולא על מנהליהם. הוצאת הרשיון היא דבר פורמלי היצוגי המצביע על מהות העסקים הטעונים פיקוח ואין זה מתקבל על הדעת שיינתן להפעיל עסק כזה באמצעות אדם שאינו הבעל ואיש לא ייענש על כך. ואם תאמר, כיצד מטילים אחריות על אדם שאינו יכול לדעת את יש לעסק רשיון, הרי התשובה לכך היא שה- מחוקק הישראלי לא היסס בחקיקה אחרת מהטיל את האחריות לביצוע פעולות הטעונות רישוי על מי שביצע אותם בפועל. בחוק התכנון והבניה, בסעיף 208(6) ו-7, נקבע, כי ניתן להאשים בעבירה של ביצוע עבודה הטעו- נה היתר את המבצע אותה בפועל וכן את המשתמש בפועל במקרקעין, אף על פי שהם אינם חייבים בהיתר הבניה.

רק בדרך של הטלת האחריות על כל מי שמנהל בפועל עסק טעון רישוי אפשר יהיה להשלים את כוונת המחוקק בסעיף 14 האמור.

8 סעיף 36א לחוק העיקרי קובע כי "רשות מקומית העוסקת בתחומה בעסק טעון רישוי... חייבת לקיים... את התקנות שנקבעו לעסק כאמור לפי סעיפים 9 עד 11". לפי המוסבר לעיל, יש צורך להזכיר בסעיף זה גם את סעיף 11א המוצע.

9 סעיף 39 לחוק העיקרי אומר: "שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בכפוף לאמור בסעיפים 10 ו-11, להתקין תקנות לביצועו". כמוסבר לעיל יש להזכיר בסעיף זה גם את סעיף 11א המוצע.